

Міністерство охорони здоров'я України
Харківська медична академія післядипломної освіти
Тернопільський державний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського

ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ

Том 2

За редакцією д-ра мед. наук, проф. В. П. Малого,
академіка НАМН України, д-ра мед. наук, проф. М. А. Андрейчина

2-ге видання, стереотипне

Затверджено
Міністерством охорони здоров'я України як підручник для лікарів-інтернів і лікарів –
слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти МОЗ України

Витяг з протоколу № 2 засідання Комісії для організації підготовки навчальної та навчально-
методичної літератури для осіб, які навчаються у вищих медичних (фармацевтичному)
навчальних закладах та закладах післядипломної освіти МОЗ України
від 02.06.2016 року

Видавництво «Магнолія 2006»
Львів – 2025

Відтворення цієї книги або будь-якої її частини заборонено без письмової згоди видавництва. Будь-які спроби порушення авторських прав будуть переслідуватися у судовому порядку.

Авторський колектив:

Андрейчин М. А., Асоян І. М., Бондаренко А. В., Васильєва Н. А., Вишневська Н. Ю., Волобуєва О. В., Герасун Б. А., Гололобова О. В., Голуб А. П., Голубовська О. А., Граділь Г. І., Грижак І. Г., Дикий Б. М., Домашенко О. М., Дубинська Г. М., Дуда О. К., Живиця Д. Г., Завіднюк Н. Г., Задорожна В. І., Зайцев І. А., Зінчук О. М., Івахів О. Л., Ізюмська О. М., Ішук І. С., Казмірчук В. Є., Карімов І. З., Качор В. О., Коваль Т. І., Кондрин О. Є., Копча В. С., Лядова Т. І., Маврутенков В. В., Малий В. П., Мальцев Д. В., Москалюк В. Д., Нартов П. В., Ничик Н. А., Оніщенко Т. Є., Пришляк О. Я., Швайченко А. О., Шепилєва Н. В., Шостакович-Корецька Л. Р., Чемич М. Д.

Рецензенти:

Чабан Т. В., д-р мед. наук, професор, завідувач кафедри інфекційних хвороб Одеського національного медичного університету;

Козько В. М., д-р мед. наук, професор, завідувач кафедри інфекційних хвороб Харківського національного медичного університету

Інфекційні хвороби : підручник : у 2 т. / за ред. В. П. Малого, М. А. Андрейчина. – 2-ге I 57 видання, стереотипне – Львів : Магнолія 2006, 2025. – Т. 2. – 726 с.

ISBN 978-617-574-123-8

ПП «Магнолія 2006»

Підручник призначений для лікарів, які навчаються у вищих медичних навчальних закладах та закладах післядипломної освіти МОЗ України. У виданні наведена інформація, необхідна лікарю для безперервної медичної післядипломної освіти. Висвітлені найважливіші нозологічні форми, які трапляються в Україні та за її межами, у тому числі діагностика, методи лікування й профілактика.

Видання містить сучасну інформацію про надання медичної допомоги інфекційним хворим в Україні, організацію інфекційної служби в умовах реформування медичної галузі, а також про основні напрямки боротьби з інфекційними хворобами. У підготовці цього видання брали участь провідні фахівці.

Підручник призначений для лікарів-інтернів і лікарів – слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти МОЗ України, а також буде корисний для студентів медичних університетів і науковців.

УДК 616.9(075.8)

На обкладинці фотоілюстрації з «Атласу інфекційних хвороб» / за ред. М. А. Андрейчина. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2017. – 288 с.

© В. П. Малий, М. А. Андрейчин та ін., 2025

© ПП «Магнолія 2006», 2025

© ФОП Марченко Т. В., 2025

ISBN 978-617-574-123-8

ЗМІСТ

Перелік умовних скорочень	9
РОЗДІЛ XI. ЗООНОЗНІ ІНФЕКЦІЇ	12
11.1. ВІРУСНІ ЗООНОЗИ	12
СКАЗ <i>В. П. Малий, І. М. Асоян</i>	12
ГЕМОРАГІЧНІ ГАРЯЧКИ.....	21
КРИМСЬКА-КОНГО ГЕМОРАГІЧНА ГАРЯЧКА <i>О. Л. Івахів</i>	21
ГЕМОРАГІЧНА ГАРЯЧКА З НИРКОВИМ СИНДРОМОМ <i>О. Л. Івахів</i>	27
ГАНТАВІРУСНИЙ КАРДІОПУЛЬМОНАЛЬНИЙ СИНДРОМ <i>О. Л. Івахів</i>	37
ГАРЯЧКА ДЕНГЕ <i>О. Л. Івахів</i>	42
ОМСЬКА ГЕМОРАГІЧНА ГАРЯЧКА <i>О. Л. Івахів, І. С. Іщук</i>	49
ЗООНОЗНІ ОРТОПОКСВІРУСНІ ІНФЕКЦІЇ <i>В. П. Малий</i>	53
ВІСПА МАВП <i>В. П. Малий, О. Я. Пришляк</i>	54
ВІСПА КОРІВ <i>В. П. Малий</i>	57
ВІСПА КОРІВ НЕСПРАВЖНЯ <i>В. П. Малий, Т. І. Лядова</i>	62
МОСКІТНА ГАРЯЧКА <i>О. Л. Івахів</i>	64
ГАРЯЧКА ЗІКА <i>М. А. Андрейчин, Н. Г. Завіднюк, Н. А. Ничик</i>	70
11.2. БАКТЕРІЙНІ ЗООНОЗИ	76
БРУЦЕЛЬОЗ <i>І. С. Іщук</i>	76
ЛЕПТОСПРОЗ <i>М. А. Андрейчин, Н. А. Васильєва</i>	90
ЛІСТЕРІОЗ <i>М. А. Андрейчин</i>	104
СИБІРКА <i>В. С. Копча, М. А. Андрейчин</i>	111
ТУЛЯРЕМІЯ <i>Н. А. Васильєва</i>	122
КУ-ГАРЯЧКА <i>В. С. Копча</i>	131
САП <i>В. С. Копча</i>	142
МЕЛІОІДОЗ <i>В. С. Копча</i>	147
ЯЩУР <i>Н. А. Васильєва</i>	152
КАМПІЛОБАКТЕРІОЗ <i>М. А. Андрейчин</i>	158
ПАСТЕРЕЛЬОЗ <i>В. П. Малий, Г. І. Граділь</i>	162
ХВОРОБИ ВІД УКУСУ ЦУРІВ.....	165
СОДОКУ <i>Г. М. Дубинська</i>	165
СТРЕПТОБАЦИЛЬОЗ <i>Г. І. Граділь, В. П. Малий</i>	168
Література	171
РОЗДІЛ XII. МІКОБАКТЕРІОЗИ	173
ЛЕПРА <i>О. К. Дуда, А. П. Голуб</i>	173
АТИПОВІ МІКОБАКТЕРІОЗИ <i>В. П. Малий, О. В. Гололобова</i>	179
Література	188
РОЗДІЛ XIII. ІНШІ БАКТЕРІЙНІ ІНФЕКЦІЇ	190
СТРЕПТОКОКОВІ ІНФЕКЦІЇ <i>В. П. Малий, Г. І. Граділь</i>	190

СКАРЛАТИНА М. Д. Чемич	204
ТОНЗИЛІТ В. П. Малий, Н. В. Шепілева	214
ПНЕВМОКОКОВІ ІНФЕКЦІЇ П. В. Нартов, В. П. Малий	222
СТАФІЛОКОКОВІ ІНФЕКЦІЇ І. С. Іщук	230
СЕПСИС М. Д. Чемич, В. П. Малий	242
ДИФТЕРІЯ В. П. Малий, О. В. Волобуєва	265
Література	279
РОЗДІЛ XIV. НЕЙРОІНФЕКЦІЇ ТА ІНФЕКЦІЇ З МОЖЛИВИМ УРАЖЕННЯМ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ	282
14.1. ВІРУСНІ МЕНІНГОЕНЦЕФАЛІТИ ТА ЕНЦЕФАЛІТИ	282
КЛІЩОВИЙ ЕНЦЕФАЛІТ О. А. Голубовська	282
ЯПОНСЬКИЙ ЕНЦЕФАЛІТ О. А. Голубовська	293
КАЛІФОРНІЙСЬКИЙ ЕНЦЕФАЛІТ О. А. Голубовська	300
ВІРУСНИЙ ЕНЦЕФАЛІТ НІПАГ В. П. Малий	303
14.2. ІНФЕКЦІЇ З МОЖЛИВИМ УРАЖЕННЯМ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ	307
МЕНІНГОКОКОВА ІНФЕКЦІЯ П. В. Нартов	307
ГЕМОФІЛЬНА ІНФЕКЦІЯ Г. І. Граділь, В. П. Малий	320
ГАРЯЧКА ЗАХІДНОГО НІЛУ О. М. Зінчук	326
ЕНТЕРОВІРУСНІ ІНФЕКЦІЇ М. Д. Чемич, В. І. Задорожна	329
ЛІМФОЦИТАРНИЙ ХОРІОМЕНІНГІТ О. А. Голубовська	337
ПОЛІОМІЄЛІТ М. Д. Чемич, В. І. Задорожна	344
Література	356
РОЗДІЛ XV. ПОВІЛЬНІ ІНФЕКЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ	361
15.1. ПОВІЛЬНІ ІНФЕКЦІЇ, ЩО ВИКЛИКАЮТЬСЯ ВІРУСАМИ	361
ПІДГОСТРИЙ СКЛЕРОЗУЮЧИЙ ПАНЕНЦЕФАЛІТ О. А. Голубовська	361
ПРОГРЕСУЮЧИЙ КРАСНУШНИЙ ПАНЕНЦЕФАЛІТ О. А. Голубовська	366
ПОВІЛЬНА ІНФЕКЦІЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ ПРИ ІНФІКУВАННІ ВІЛ В. П. Малий	369
ПРОГРЕСУЮЧА МУЛЬТИФОКАЛЬНА ЛЕЙКОЕНЦЕФАЛОПАТІЯ О. А. Голубовська	373
15.2. ПОВІЛЬНІ ІНФЕКЦІЇ, ЩО ВИКЛИКАЮТЬСЯ ЗМІНЕНИМИ БІЛКОВИМИ МОЛЕКУЛАМИ ХАЗЯЇНА	378
ПРІОННІ ХВОРОБИ Б. М. Дикий	378
Література	386
РОЗДІЛ XVI. СПРОХЕТОЗИ/БОРЕЛІОЗИ	388
ПОВОРОТНИЙ ТИФ ВОШИНИЙ Г. М. Дубинська, О. М. Ізюмська	388
КЛІЩОВИЙ ПОВОРОТНИЙ ТИФ Г. М. Дубинська, О. М. Ізюмська	394
ЛАЙМ-БОРЕЛІОЗ О. М. Зінчук	400
Література	405

РОЗДІЛ XVII. РИКЕТСІОЗИ	406
17.1. ГРУПА ВИСИПНОГО ТИФУ	411
ЕПІДЕМІЧНИЙ ВИСИПНИЙ ТИФ <i>В. П. Малий, І. З. Карімов, В. І. Задорожна</i>	411
ХВОРОБА БРІЛЛА–ЦІНСЕРА <i>В. П. Малий, І. З. Карімов</i>	419
ЕНДЕМІЧНИЙ ЩУРЯЧИЙ ВИСИПНИЙ ТИФ <i>І. З. Карімов, В. П. Малий</i>	422
ГАРЯЧКА ЦУЦУГАМУШІ <i>І. З. Карімов, В. П. Малий</i>	426
17.2. ГРУПА ПЛЯМИСТИХ ГАРЯЧОК	431
ПЛЯМИСТА ГАРЯЧКА СКЕЛЯСТИХ ГІР <i>І. З. Карімов</i>	431
МАРСЕЛЬСЬКА ГАРЯЧКА <i>І. З. Карімов, М. Т. Гафарова</i>	434
КЛІЩОВИЙ ВИСИПНИЙ ТИФ ПІВНІЧНОЇ АЗІЇ <i>І. З. Карімов, В. П. Малий</i>	439
АВСТРАЛІЙСЬКИЙ КЛІЩОВИЙ РИКЕТСІОЗ <i>І. З. Карімов, В. П. Малий</i>	443
АСТРАХАНСЬКА РИКЕТСІОЗНА ГАРЯЧКА <i>В. П. Малий, І. З. Карімов</i>	444
ВЕЗИКУЛЬОЗНИЙ РИКЕТСІОЗ <i>І. З. Карімов, В. П. Малий</i>	447
<i>Література</i>	450
РОЗДІЛ XVIII. ЕРЛІХІОЗИ <i>В. П. Малий, О. В. Гололобова</i>	452
<i>Література</i>	460
РОЗДІЛ XIX. БАРТОНЕЛЬОЗИ <i>А. В. Бондаренко</i>	461
<i>Література</i>	474
РОЗДІЛ XX. ПРОТОЗОЙНІ ІНВАЗІЇ	476
МАЛЯРІЯ <i>В. П. Малий, Т. І. Лядова</i>	476
ЛЕЙШМАНІОЗИ	499
ВІСЦЕРАЛЬНИЙ ЛЕЙШМАНІОЗ <i>О. М. Зінчук</i>	499
ШКІРНИЙ ЛЕЙШМАНІОЗ <i>О. М. Зінчук</i>	504
ТРИПАНОСОМОЗИ	508
АФРИКАНСЬКИЙ ТРИПАНОСОМОЗ <i>О. М. Зінчук</i>	508
АМЕРИКАНСЬКИЙ ТРИПАНОСОМОЗ <i>О. М. Зінчук</i>	511
ТОКСОПЛАЗМОЗ <i>В. П. Малий, Т. І. Лядова</i>	514
БАБЕЗІОЗ <i>Г. М. Дубинська</i>	525
<i>Література</i>	530
РОЗДІЛ XXI. МІКОЗИ	533
КАНДИДОЗ <i>В. П. Малий, Л. Р. Шостакович-Корецька</i>	533
АСПЕРГІЛЬОЗ <i>Л. Р. Шостакович-Корецька, В. П. Малий</i>	545
КРИПТОКОКОЗ <i>Л. Р. Шостакович-Корецька, В. П. Малий</i>	554
ГІСТОПЛАЗМОЗ <i>Л. Р. Шостакович-Корецька, В. П. Малий</i>	561
<i>Література</i>	569
РОЗДІЛ XXII. ГЕЛЬМІНТОЗИ	571
22.1. НЕМАТОДОЗИ	573
АСКАРИДОЗ <i>Г. М. Дубинська, Т. І. Коваль</i>	573

ТРИХОЦЕФАЛЬОЗ Г. М. Дубинська, Т. І. Коваль	582
ЕНТЕРОБІОЗ Г. М. Дубинська, Т. І. Коваль	587
СТРОНГІЛОЇДОЗ Г. М. Дубинська, Т. І. Коваль	594
АНКІЛОСТОМІДОЗИ Г. М. Дубинська	601
ТРИХОСТРОНГІЛОЇДОЗ Г. М. Дубинська, О. М. Ізюмська	608
ТРИХІНЕЛЬОЗ Г. М. Дубинська, О. М. Ізюмська	611
ТОКСОКАРОЗ Г. М. Дубинська, О. М. Ізюмська	621
ФІЛЯРІОЗИ (ТРОПІЧНІ ТРАНСМІСИВНІ ГЕЛЬМІНТОЗИ)	630
ВУХЕРЕРІОЗ О. М. Зінчук	632
БРУГІОЗ О. М. Зінчук	635
ОНХОЦЕРКОЗ О. М. Зінчук	637
ЛОАОЗ О. М. Зінчук	640
ДИРОФІЛЯРІОЗ Г. М. Дубинська, О. М. Ізюмська	642
22.2. ЦЕСТОДОЗИ	648
ТЕНІАРИНХОЗ В. В. Маврутенков	648
ТЕНІОЗ В. В. Маврутенков	653
ГІМЕНОЛЕПІДОЗ В. В. Маврутенков	657
ДИФІЛОБОТРІОЗ В. В. Маврутенков	664
ЕХІНОКОКОЗИ	669
ГІДАТИДНИЙ ЕХІНОКОКОЗ В. В. Маврутенков	669
АЛЬВЕОЛЯРНИЙ ЕХІНОКОКОЗ В. В. Маврутенков	682
ІНШІ ВИДИ ЕХІНОКОКОЗУ	690
ЦИСТИЦЕРКОЗ В. В. Маврутенков	690
22.3. ТРЕМАТОДОЗИ	698
ОПІСТОРХОЗ О. М. Зінчук	699
ФАСЦІОЛЬОЗ О. М. Зінчук	702
ШИСТОСОМОЗИ О. М. Зінчук	706
КЛОНОРХОЗ О. М. Зінчук	710
ПАРАГОНІМОЗ О. М. Зінчук	713
Література	716
Загальний список літератури	721

УЧАСНИКИ ВИДАННЯ

ГОЛОВНІ РЕДАКТОРИ

Проф. Малий В. П. – Харківська медична академія післядипломної освіти;

Академік НАМН України, проф. Андрейчин М. А. – Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

РЕЦЕНЗЕНТИ

Чабан Т. В., д-р мед. наук, професор, завідувач кафедри інфекційних хвороб Одеського національного медичного університету;

Козько В. М., д-р мед. наук, професор, завідувач кафедри інфекційних хвороб Харківського національного медичного університету

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

Андрейчин М. А. – д-р мед. наук, професор, академік НАМН України, Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського;

Асоян І. М. – канд. мед. наук, асист., Харківська медична академія післядипломної освіти;

Бондаренко А. В. – д-р мед. наук, професор, Харківський національний медичний університет;

Васильєва Н. А. – д-р мед. наук, професор, Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського;

Вишнеvsька Н. Ю. – канд. мед. наук, Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського;

Волобуєва О. В. – канд. мед. наук, доцент, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна;

Герасун Б. А. – д-р мед. наук, професор, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького;

Гололобова О. В. – канд. мед. наук, доцент, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна;

Голуб А. П. – канд. мед. наук, доцент, Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика;

Голубовська О. А. – д-р мед. наук, професор, Київський національний медичний університет імені О. О. Богомольця;

Граділь Г. І. – канд. мед. наук, доцент, Харківський національний медичний університет;

Грижак І. Г. – д-р мед. наук, доцент, Івано-Франківський національний медичний університет;

Дикий Б. М. – д-р мед. наук, професор, Івано-Франківський національний медичний університет;

Домашенко О. М. – д-р мед. наук, професор;

Дубинська Г. М. – д-р мед. наук, професор, Українська медична стоматологічна академія;

Дуда О. К. – д-р мед. наук, професор, Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика;

Живиця Д. Г. – д-р мед. наук, доцент, Запорізька медична академія післядипломної освіти;

Завіднюк Н. Г. – канд. мед. наук, доцент, Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Задорожна В. І. – д-р мед. наук, професор, член-кор. НАМН України, ДУ «Інститут епідеміології та інфекційних хвороб імені Л. В. Громашевського НАМН України»;

Зайцев І. А. – д-р мед. наук, професор, Київський національний медичний університет імені О. О. Богомольця;

Зінчук О. М. – д-р мед. наук, професор, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького;

Івахів О. Л. – канд. мед. наук, доцент, Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського;

Ізюмська О. М. – канд. мед. наук, доцент, Українська медична стоматологічна академія;

Іщук І. С. – канд. мед. наук, доцент, Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського;

Казмірчук В. Є. – д-р мед. наук, професор, Київський національний медичний університет імені О. О. Богомольця;

Карімов І. З. – д-р мед. наук, професор;

Качор В. О. – канд. мед. наук, доцент, Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського;

Коваль Т. І. – д-р мед. наук, доцент, Українська медична стоматологічна академія;

Кондрин О. Є. – канд. мед. наук, доцент, Івано-Франківський національний медичний університет;

Копча В. С. – д-р мед. наук, професор, Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського;

Лядова Т. І. – канд. мед. наук, доцент, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна;

Маврутенков В. В. – д-р мед. наук, професор, Дніпропетровська державна медична академія;

Малий В. П. – д-р мед. наук, професор, Харківська медична академія післядипломної освіти;

Мальцев Д. В. – канд. мед. наук, доцент, Київський національний медичний університет імені О. О. Богомольця;

Москалюк В. Д. – д-р мед. наук, професор, Буковинський державний медичний університет;

Нартов П. В. – д-р мед. наук, професор, Харківська медична академія післядипломної освіти;

Ничик Н. А. – канд. мед. наук, доцент, Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського;

Оніщенко Т. Є. – канд. мед. наук, доцент, Запорізький державний медичний університет;

Пришляк О. Я. – д-р мед. наук, професор, Івано-Франківський національний медичний університет;

Швайченко А. О. – канд. мед. наук, доцент, Харківська медична академія післядипломної освіти;

Шепилєва Н. В. – канд. мед. наук, доцент, Харківська медична академія післядипломної освіти;

Шостакович-Корецька Л. Р. – д-р мед. наук, професор, Дніпропетровська державна медична академія;

Чемич М. Д. – д-р мед. наук, професор, медичний інститут Сумського державного університету

Навчальне видання

Інфекційні хвороби

Том 2

*За редакцією д-ра мед. наук, проф. В. П. Малога,
академіка НАМН України, д-ра мед. наук, проф. М. А. Андрейчина*

2-ге видання, стереотипне

Підручник

Формат 70×100/16. Папір друк. № 2.

Гарнітура Times New Roman

Умовн. друк. арк. 58,99.

ПП "Магнолія 2006"

м. Львів, 79053, Україна, Перфецького 11 А, тел.+380503701957

e-mail: magnol06@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 2534 від 21.06.2006 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Видавець Марченко Т. В.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 6784 від 30.05.2019 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Надруковано у друкарні видавця ФОП Марченко Т. В.